

Propozycje Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych dotyczące uproszczeń dla III sektora na wybory parlamentarne 2023 roku

Mając na uwadze dobro sektora pozarządowego, znaczenie aktywności obywatelskiej oraz rolę organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych, zwracamy się o poparcie propozycji, których celem jest wzmocnienie sektora obywatelskiego. Propozycje dotyczą podniesienia jakości dialogu obywatelskiego, ułatwienia działania organizacji pozarządowych i ich finansowania oraz uproszczenia spoczywających na nich obowiązków administracyjno-podatkowych. W ciągu ostatnich lat propozycje te były wielokrotnie formułowane przez organizacje pozarządowe. Ich wdrożenie wymaga zmiany prawa, zależy więc przede wszystkim od działań organów państwa.

W Polsce zarejestrowanych jest około 140 tysięcy organizacji pozarządowych. Trudno wymienić sferę aktywności, w której organizacje obywatelskie nie byłyby obecne. Począwszy od pomocy społecznej i zdrowia, poprzez edukację, kulturę, sport, ochronę środowiska, rozwój lokalny, na obronności, czy bezpieczeństwie publicznym kończąc. Dla przykładu - organizacje prowadzą w Polsce już ponad 2000 szkół ([Źródło](#)).

W zaspokajaniu potrzeb społecznych organizacje pozarządowe stały się partnerem dla państwa, samorządów terytorialnych i przedsiębiorców. Organizacje uzupełniają działania publiczne oraz rynkowe, powstają tam, gdzie państwo, samorzady lub rynek nie mogą, bądź nie chcą działać.

Organizacje stanowią jednak przede wszystkim przejaw przyrodzonej i niezbywalnej wolności zrzeszania się. Zabezpieczają one także realizację pozostałych praw człowieka przed omnipotencją państwa, a system demokratyczny - przed dominacją większości i radykalizmem mniejszości.

Organy państwa mają konstytucyjny obowiązek zapewniania obywatelom i obywatelkom możliwości tworzenia i działania zrzeszeń oraz fundacji. Rolą państwa jest także zapewnienie warunków prawnych, instytucjonalnych i finansowych dla ich funkcjonowania. W związku z tym, postulujemy podjęcie wymienionych działań.

W trosce o rozwój sektora organizacji pozarządowych w Polsce, widząc istotne bariery prawne w jego funkcjonowaniu, chcąc stworzyć ramy do rzeczywistej współpracy z administracją publiczną, opartej na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności, a zarazem chcąc zapewnić jego niezależność, postulujemy:

- 1) podniesienie jakości dialogu obywatelskiego:** należy zapewnić rzeczywiste, a nie tylko fasadowe rozwiązania instytucjonalne wzmocniające dialog obywatelski pomiędzy organizacjami pozarządowymi i władzą publiczną oraz umożliwić sektorowi artykułowanie jego interesów (m.in. przez zwiększenie kompetencji rad działalności pożytku publicznego wszystkich szczebli oraz zapewnienie powszechności i transparentności

- wyboru ich członków i członkiń). Należy zapewnić realne włączenie przedstawicieli i przedstawicielek organizacji pozarządowych w wypracowywanie konkretnego brzmienia przepisów wdrażających wszystkie opisane w niniejszym dokumencie propozycje;
- 2) **reforma finansowania aktywności obywatelskiej:** na szczeblu lokalnym należy wzmocnić i w sposób wyraźny oddzielić finansowanie aktywności obywatelskiej (rozumianej jako realizacja wolności zrzeszania się) od zlecania organizacjom realizacji zadań publicznych (rozumianego jako realizacja zasady pomocniczości). System przekazywania dotacji na szczeblu centralnym należy zaś realnie uspołecznic oraz oprzeć o wiedzę ekspercką i odpowiednie przepisy - tak aby eliminować polityczną uznaniowość i brak rzeczywistej kontroli w dystrybucji środków publicznych;
 - 3) **reforma i uproszczenie systemu zlecania zadań publicznych:** system zlecania realizacji zadań publicznych należy zreformować, poprzez jego odbiurokratyzowanie, uelastycznienie oraz dostosowanie do zmieniających się realiów działania organizacji (m.in. [zwiększenie maksymalnej wartości małych dotacji do kwoty 20 tys. złotych](#), [umożliwienie rozliczania zadań przez rezultaty ustalone z JST](#) oraz kontraktowania długoletnich usług społecznych w systemie pozakonkursowym opartym o dedykowany organizacjom pozarządowym tryb postępowania o zamówienia publiczne);
 - 4) **zwiększenie dostępności innych źródeł finansowania:** należy umożliwić oraz ułatwić organizacjom pozarządowym korzystanie z innych źródeł finansowania, w tym zapewnić jak najszybszy dostęp do funduszy unijnych i warunki do efektywnego z nich korzystania (m.in. [wprowadzić możliwość prowadzenia zbiórki określonych darów rzeczowych z przeznaczeniem na dalszą sprzedaż](#), [wyłączyć spod rygoru działalności gospodarczej niektóre rodzaje działalności, np. uzyskiwanie dochodu z imprez dobroczynnych](#) oraz umożliwić kwalifikowanie VAT w ramach KPO i Funduszu Spójności w przypadku braku prawnej możliwości jego odzyskania);
 - 5) **stworzenie systemu zachęt podatkowych:** należy stworzyć atrakcyjny, przejrzysty oraz stabilny system zachęt podatkowych dla osób i podmiotów wspierających działania organizacji, a dla osób zrzeszonych w organizacjach pozarządowych oraz dla ich beneficjentów i beneficjentek znieść zbędne obciążenia fiskalne (m.in. zwiększając limit odliczeń kwot darowizn od podatku dla osób fizycznych i prawnych, poprawiając mechanizm tzw. ulgi dla wspierających sport, kulturę i edukację, [zwalniając z podatku od darowizny osoby obdarowane przez organizacje pozarządowe w ramach działalności charytatywnej](#) oraz [zwalniając z PIT wartości nieodpłatnych świadczeń uzyskiwanych przez osoby fizyczne z tytułu członkostwa w organizacjach pozarządowych](#));
 - 6) **zwiększenie bezpieczeństwa podatkowego i ograniczenie obowiązków rachunkowo-sprawozdawczych:** należy zwiększyć bezpieczeństwo podatkowe organizacji pozarządowych i osób pełniących funkcje w ich zarządach, a także dostosować regulacje księgowe i sprawozdawcze do specyfiki działania organizacji pozarządowych - tak, aby uwzględniały one społeczny cel działania organizacji (m.in. [rozszerzyć i urealnić zakres zwolnienia z CIT dochodów organizacji pozarządowych](#) oraz

wzmocnić bezpieczeństwo prawne członków zarządów organizacji pozarządowych w zakresie odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe i dotacyjne, tak by były nie tylko jasne, ale i uwzględniały specyfikę społecznego pełnienia obowiązków oraz dawały realne możliwości wyłączenia ich odpowiedzialności);

- 7) **uproszczenie procedury rejestracji stowarzyszeń oraz innych typów organizacji:** należy ułatwić i przyspieszyć do jednego dnia procedurę rejestracji stowarzyszeń w KRS, opierając ją na podobnych regulacjach i systemach informatycznych, z których od lat mogą korzystać przedsiębiorcy, a także rozwiązać problemy formalne niektórych typów organizacji społecznych niepodlegających rejestracji w KRS (m.in. [umożliwić w pełni rejestrację federacji ngo](#), [włączyć rejestrację stowarzyszeń w System S24](#) i [stworzyć centralną ewidencję stowarzyszeń zwykłych zintegrowaną z bazą KRS, NIP i REGON](#));
- 8) **uproszczenie procedury likwidacji organizacji:** osobom zrzeszonym w organizacjach, które pragną zakończyć działanie, należy uprościć procedury likwidacyjne; jednocześnie należy wyposażyć właściwe instytucje w narzędzia umożliwiające na wniosek zainteresowanych wykreślenie z rejestrów podmiotów od lat niefunkcjonujących lub pozbawionych majątku i zasobów osobowych do działania (m.in. wyodrębnienie w budżetach odpowiednich organów publicznych środków na możliwość pokrycia wynagrodzenia kosztów likwidatora podmiotu).

W obliczu zbliżających się wyborów parlamentarnych oczekujemy od partii politycznych:

- publicznego ustosunkowania się do powyższych propozycji i podjęcia otwartej dyskusji na ich temat,
- uwzględnienia powyższych propozycji w programach wyborczych,
- realizacji powyższych propozycji po wyborach w sposób transparentny **przy pełnym włączeniu w wypracowywanie szczegółowych rozwiązań sektora organizacji pozarządowych.**

Powyższe propozycje zostały zebrane i merytorycznie opracowane przez Zespół OFOP „Proste prawo dla NGO”, były konsultowane i prezentowane w trakcie kilkudziesięciu webinarów i spotkań organizowanych w latach 2020-2023 m.in. w ramach projektu „Dobre prawo dla organizacji społecznych – myśl centralnie, działaj lokalnie” (<https://proste.ngo>) i stanowią na bieżąco uaktualniany i uzupełniany wkład do działań Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych na rzecz zapewnienia dobrego prawa dla organizacji pozarządowych w Polsce.